LUND UNIVERSITY

Nya arbetsmiljöplanen inte långsiktigt hållbar

Albin, Maria; Bohgard, Mats; Jakobsson, Kristina; Svensson, Måns

Published in:
Bulletin från Arbets- och miljömedicin Syd och Yrkes- och miljödermatologi, Malmö

2010

Link to publication

Citation for published version (APA):
Albin, M., Bohgard, M., Jakobsson, K., & Svensson, M. (2010). Nya arbetsmiljöplanen inte långsiktigt hållbar. *Bulletin från Arbets- och miljömedicin Syd och Yrkes- och miljödermatologi, Malmö*, 1-2.

Total number of authors:
4

General rights
Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:
Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.
• Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
• You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
• You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: https://creativecommons.org/licenses/

Take down policy
If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

Download date: 13. Oct. 2026

Ledare i Bulletin från Arbets- och miljömedicin, Lund (AMM) & Yrkes- och miljödermatologi, Malmö (YMD) Nr 4/2010

Nya arbetsmiljöplanen inte långsiktigt hållbar

Globalisering, ny teknologi och demografiska förändringar innebär genomgripande förändringar av arbetsmiljö och arbetsorganisation. Om arbetsmiljöpolitiken då inte är tydlig och viljeinriktad finns en påtaglig risk för ett polariserat arbetsliv, där de som kan välja mellan olika arbetsgivare får en god och utvecklande arbetsmiljö, medan de andra riskerar att bli hänvisade till förhållanden där inte ens arbetsmiljölagens minimikrav efterlevs. Det snedvrider konkurrensen, och ger negativa spiraler vad gäller arbetsmiljö, arbetsrelaterad ohälsa och gap i hälsa mellan olika grupper i samhället.

De offentliga utgifterna för förebyggande åtgärder (inklusive Arbetsmiljöverket, FHV-subventioner m m) motsvarar 320 kr/arbetande och år, varav forskning och utveckling utgör endast 32 kr (1). Enbart socialförsäkringens kostnader för arbetsskador är mer än 3 300 kr/arbetande. Ett väl fungerande förebyggande arbetsmiljöarbete borde således kunna löna sig. För detta krävs en långsiktig politik för tillsyn, regelverk, forskning och utveckling.

Regeringens nationella arbetsmiljöpolitiska handlingsplan 2010-15 saknar detta (2). Planen innehåller positiva förslag utifrån arbetsmiljöns betydelse för ett inkluderande arbetsliv: den betonar att arbetsmiljön är en viktig konkurrensfaktor, och den framhåller åter kravet på arbetsmiljökunskap för vissa examina (bland annat civilingenjörer och arkitekter). Viktiga utmaningar lyfts också fram. Men det räcker inte! För en generellt positiv utveckling krävs också att Arbetsmiljöverket får mer resurser,så att tillsynen kan öka till en rimlig nivå. De riktade inspektioner som Arbetsmiljöverket nu gör visar anmärkningsvärda brister också i branscher som tidigare har haft ett välutvecklat skyddsarbete. Bygg- och anläggningsverksamhet är ett exempel. Där fick 52% av de inspekterade företagen anmärkningar på grund av brister i systematiskt arbetsmiljöarbete, riskbedömning, eller arbetsmiljökunskaper hos företag eller anställda (Byggnadsarbetaren 2010-10-29)! En stark oro för dumpning av arbetsvillkoren inom sektorn, så att de arbetsgivare som följer lagen har svårt att konkurrera, uttrycks också i en debattartikel av Mats Paulsson (VD, PEAB) och Hans Tilly, (förbundsordförande, Byggnads; SvD 2010-09-07).

Arbetsmiljöverket behöver också ha resurser för att vara en central expertfunktion, så att man kan följa kunskapsläget. Ett slående exempel på nuvarande brister är att gränsvärdet för silikosfarligt damm är oförändrat, trots ny kunskap. Läget för arbetsmiljöforskningen är idag mycket bekymmersamt. Det saknas strukturer för en långsiktig ”kunskapsvård” inom centrala områden för arbetsmiljön. En betydande avtappning har skett vad gäller antalet forskare och ekonomiska resurser.

För en god utveckling krävs att svensk arbetsmiljöforskning tillförs åtminstone ytterligare 200 miljoner kronor – det motsvarar egentligen enbart en återgång till vad som gällde när Arbetslivsinstitutet stängdes. Det är ett ganska lågt ställt mål utifrån framtida utmaningar med ny teknik och nya organisationer. I handlingsplanen föreslås en utredning kring en sammanhållande aktör för kunskapsförmedling. Det är dock inte enbart förmedlingen som behöver utredas, utan också själva kunskapsförsörjningen.

Arbetsmarknadens parter har tydligt påtalat behovet av långsiktig nationell kunskapsförsörjning, med forskning som gäller svensk arbetsmiljö och som också hämtar hem relevant internationell kunskap. Den internationella expertgruppen som utvärderade svensk

arbetsmiljöforskning – före nedskärningarna - föreslog en kommitté på hög nivå om detta (3). Det är nu hög tid att detta görs.

Maria Albin,
maria.albin@med.lu.se
AMM Lund
Mats Bohgard
mats.bohgard@design.lth.se
Ergonomi och aerosolteknologi Lund
Kristina Jakobsson
kristina.jakobsson@med.lu.se
AMM Lund
Måns Svensson
mans.svensson@soclaw.lu.se
Arbetsmiljöhögskolan Lund

1. Sjögren Lindquist G, Wadensjö E. Samhällsekonomiska kostnader för arbetsmiljöproblem (http://www.av.se/dokument/aktuellt/kunskapsoversikt/RAP2010_02.pdf).
2. En förnyad arbetsmiljöpolitik med en nationell handlingsplan 2010-2015, Skr. 2009/10:248 (http://www.regeringen.se/sb/d/12780/a/152648).
3. Utvärdering av svenska arbetsmiljöforskning. FAS 2007 (http://www.fas.se/fas_shop/ItemView____978.aspx

FAKTARUTA

Områden och strategiska insatser i den nationella arbetsmiljöplanen:

- Systemen för att minska riskerna i arbetsmiljön ska förbättras, samtidigt som arbetsmiljöns möjligheter att bidra till hälsa och välbefinnande i högre grad ska uppmärksammas och utvecklas.
- Arbetsmiljöförutsättningar ska beaktas som en viktig komponent i arbetet med att minska utanförskapet.
- Arbetsmiljön som en viktig konkurrens- och lönsamhetsfaktor ska synliggöras och därmed förstärkas
- Medvetenhet och kunskap om arbetsmiljöfrågor ska öka i hela samhället.